Kriptografski protokoli
(SSL, IPSec, Kerberos)

Sadržaj

- Kriptografski protokoli
- Protokol Secure Socket Layer (SSL)
- Protokol SSH i OpenSSH implementacija
- IPSec
- Kerberos

Kriptografski protokoli

- Protokol je skup pravila i konvencija koji definiše komunikacioni okvir između dva ili više učesnika u komunikaciji.
  - Uspostava veze
  - Održavanje veze
  - Raskid veze
  - Oporavak u slučaja prekida veze
  - Učesnici u komunikaciji: krajnji korisnici, procesi ili računarski sistemi.
- Ukoliko je bar jedan deo poruke šifrovan, protokol se može smatrati **kriptografskim**.
- **Kriptografski protokoli** su protokoli koji se oslanjaju na kriptografske metode zaštite kako bi učesnicima u komunikaciji obezbedili usluge **poverljivosti**, **integriteta** i **neporecivosti**.
- Postoji mnoštvo protokola koji pružaju sigurnost na različitim nivoima skupa protokola TCP/IP.
- Prednosti i lose strane implementacije na različitim slojevima ilustrujemo na primeru:
  - aplikacionog sloja,
  - мrežnog sloja.

Kriptografski protokoli

- **Kriptografski protokoli na sloju aplikacije**.
- Moraju biti implementirani u krajnjim tačkama komunikacije (najčešće, na računarima).
- Prednosti:
  - Aplikacija može da se proširi bez oslanjanja na sigurnosne usluge koje obezbeđuje OS.
  - Kompletan pristup podacima koje korisnik želi da zaštiti.
    - Olakšano obezbeđivanje sigurnosnih usluga (na primer, neporecivosti).
    - Lak pristup akreditivima korisnika (poput privatnih ključeva).
- Loše strane i potencijalni problemi:
  - Sigurnosni mehanizami moraju se projektovati za svaku aplikaciju posebno.
    - To znači da se postojeće aplikacije moraju izmeniti i/ili proširiti.
  - Projektovanje više različitih sistema $\rightarrow$ veća verovatnoća greške i sigurnosnih propusta.

Kriptografski protokoli

- **Kriptografski protokoli na sloju aplikacije**.
- Primer: OpenPGP
  - Klijent e-pošte „proširuje“ se procedurama za pronalaženje javnih ključeva korisnika, šifrovanje i dešifrovanje i proveru autentičnosti poruka.

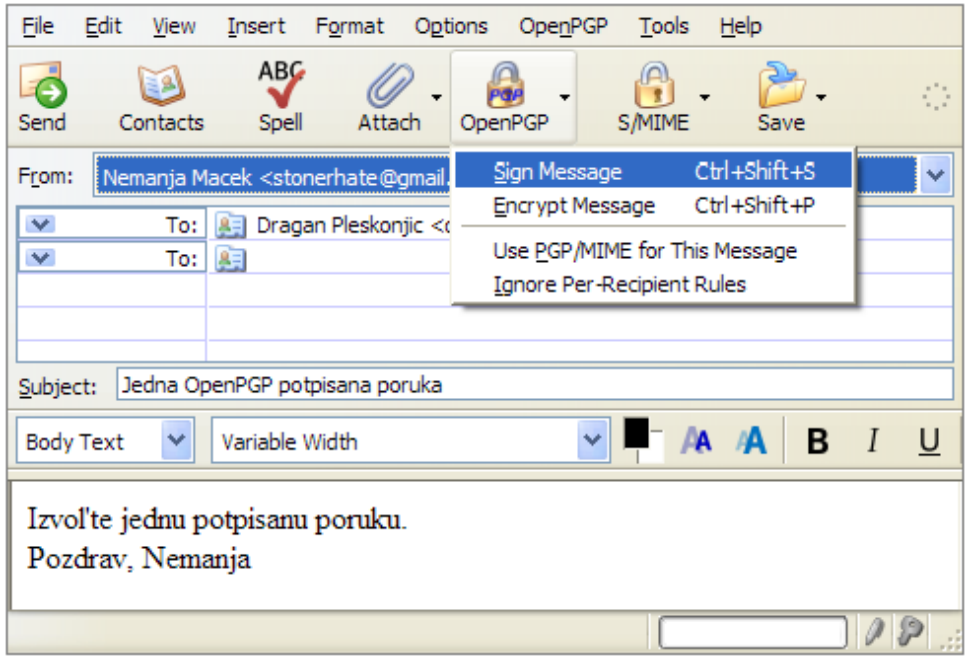

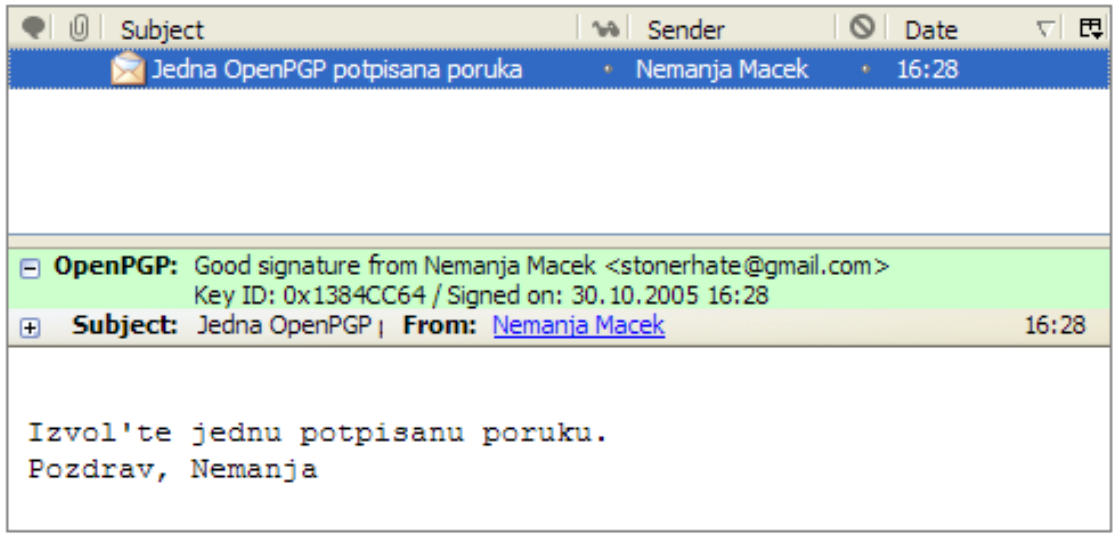

Kriptografski protokoli

- **Kriptografski protokoli na mrežnom sloju**.
- Prednosti:
  - Premašenje izazvano razmenom ključeva značajno je smanjeno.
  - Svi transportni protokoli i aplikacije sada dele infrastrukturu upravljanja ključem koju obezbeđuje mrežni sloj.
  - Promene aplikacija su značajno manje (minimalne) u odnosu na prethodni slučaj.
  - Mogućnost izgradnje virtuelne privatne mreže (VPN-a).
- Loše strane i potencijalni problemi:
  - Teško obezbeđivanje usluge neporecivosti.
    - Znatno lakše se ostvaruje na višim slojevima!
  - Teško ostvarivanje kontrole na nivou korisnika na višekorisničkom računaru.
  - Rešenje problema: uvođenje dodatnih mehanizama na krajnjim računarima.

Protokol Secure Sockets Layer (SSL)

- Protokol SSL obezbeđuje mehanizme za identifikaciju dva sagovornika povezana računarskom mrežom i zaštićeni prenos podataka između njih.
- **Kriterijumi projektovanja**.
  - Kriptografska zaštita.
  - Nezavisnost od softvera i hardvera.
    - Dva različita programa koji koriste SSL (npr. Web server i Web čitač) mogu razmeniti parametre šifrovanja, bez međusobnog poznavanja koda.
  - Proširivost.
    - U okvir se u slučaju potrebe mogu uklopiti novi algoritmi.
    - Nema potrebe za projektovanjem novih protokola $\rightarrow$ manja šansa pojavljivanja novih sigurnosnih propusta i grešaka.
  - Efikasnost.
    - SSL kešira komunikacione parametre ostvarenih veza.
    - Manji broj veza koje mora ponovo da uspostavlja $\rightarrow$ manje se opterećuje procesor.

Protokol Secure Sockets Layer (SSL)

- **Zadatak SSL protokola** je da ostvari zaštićeni prenos podataka kroz mrežu.
- SSL obezbeđuje mehanizme za:
  - identifikaciju serveram
  - identifikaciju klijenta,
  - šifrovanu razmenu podataka između njih.
- To čini potpuni sistem zaštićene komunikacije dva mrežna entiteta.
- Za ostvarivanje zaštićenog prenosa, protokol SSL moraju podržavati i klijent i server.
- **Svojstva SSL-a**:
  - privatnost (šifrovanje podataka simetričnim algoritmima),
  - provera identiteta (provera identiteta klijenta, odnosno servera, javnim ključem),
  - pouzdanost (provera integriteta primljenih podataka).

Protokol Secure Sockets Layer (SSL)

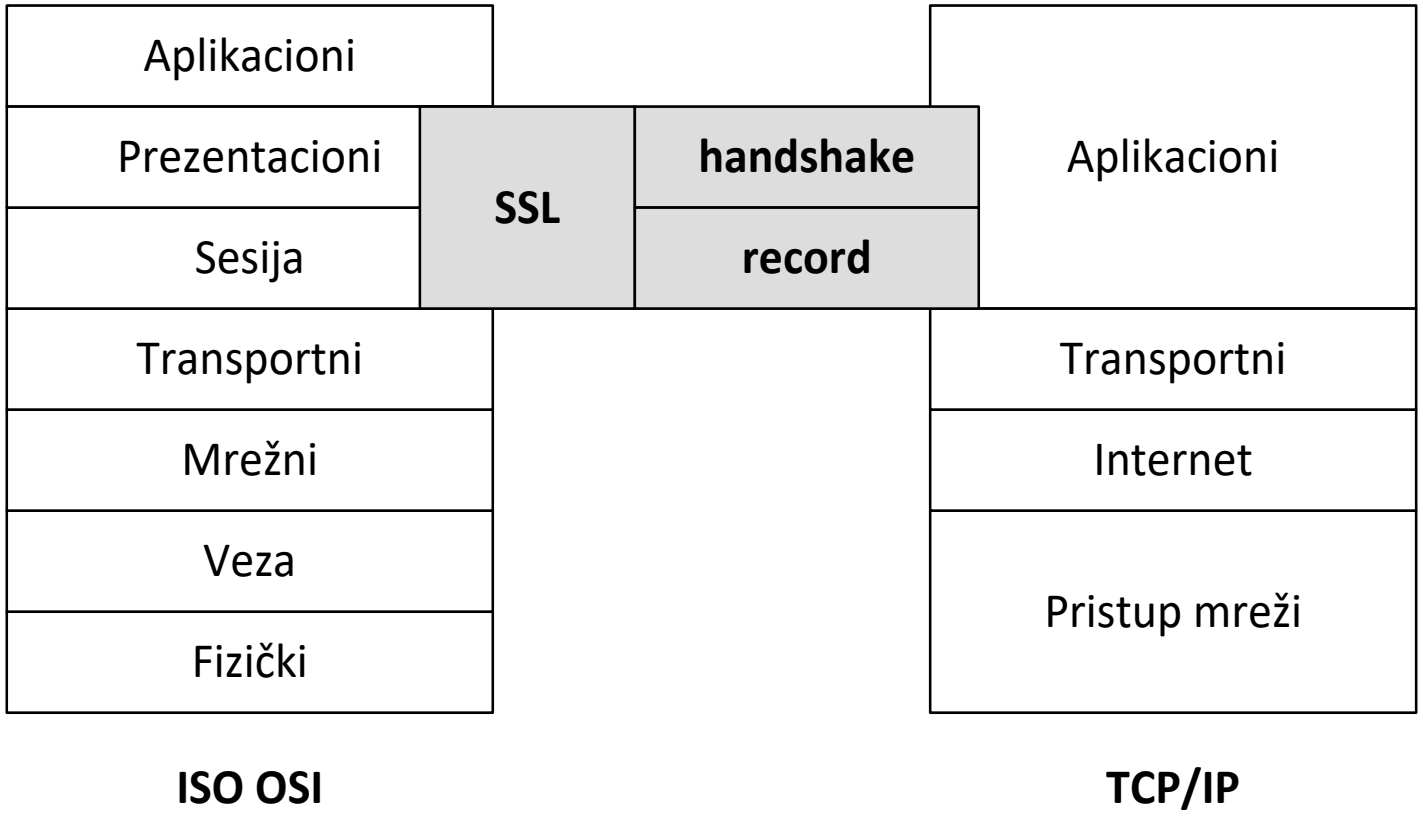

Protokol Secure Sockets Layer (SSL)

- SSL se sastoji od dva protokola:
- **SSL Handshake protokol** (protokol za rukovanje, tj. uspostavljanje sesije).
  - Međusobna identifikacija klijenta i servera.
    - Očekivani minimum: identifikacija servera slanjem svog sertifikata klijentu.
      - Za identifikaciju servera koristi se javni ključ i digitalni potpis servera.
      - Komunikacija servera ili klijenta sa CA nije deo protokola SSL!
      - Određena je drugim preporukama i standardima.
    - SSL može uspostaviti sesiju bez identifikacije klijenta i servera.
      - Tada je nivo zaštite prenosa podataka vrlo nizak.
      - Podaci se štite samo simetričnim šifrovanjem.
      - Ključ je nezaštićenom komunikacijom dogovoren između klijenta i servera.
  - Razmena parametara za prenos (odabir algoritma i ključeva).
- **SSL Record protokol** (protokol za zapise).
  - Zadužen za šifrovanje i prenos poruka.

SSL Handshake

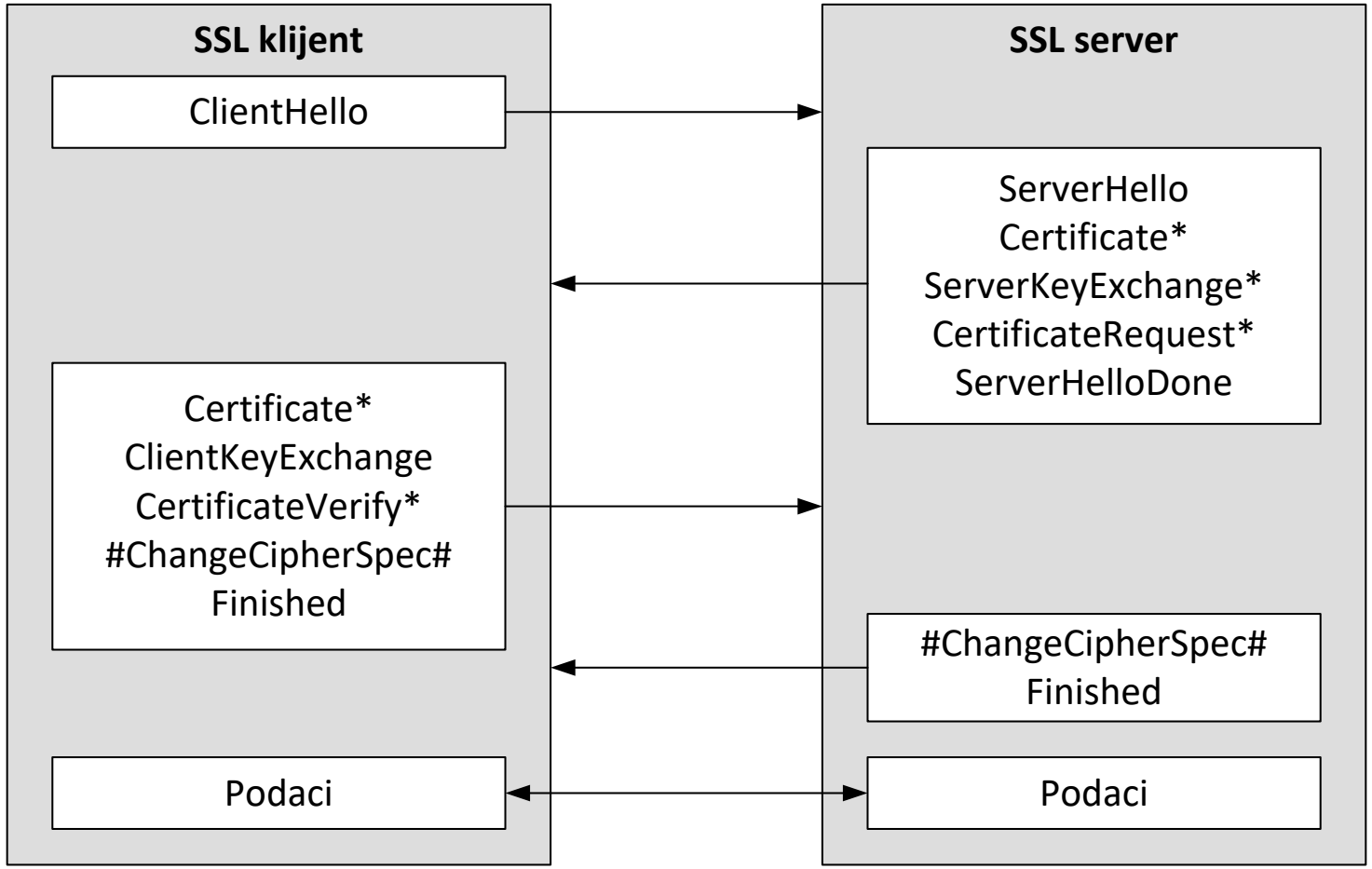

SSL Handshake

- K → S: Pozdravna poruka `ClientHello`.
- S → K: Pozdrav `ServerHello` (ako ovog nema, sledi prekid komunikacije).
  - Pozdravne poruke koriste se za uspostavljanje atributa sesije.
    - Klijent u svom pozdravu nudi serveru listu mogućih načina šifrovanja i komprimovanja.
    - Server bira najbolju kombinaciju koju može da prihvati.
- S → K: Sertifikat (`Certificate`).
  - Server može tražiti klijentov sertifikat (`CertificateRequest`) ako je to u skladu sa dogovorenim algoritmima šifrovanja.
  - U tom slučaju on očekuje ili sertifikacionu poruku ili izveštaj da klijent nema sertifikat.
- S → K: Poruka o kraju pozdrava (`ServerHelloDone`).
- K → S: Novi atributi (`#ChangeCipherSpec#`) kojima će slati šifrovane podatke.
  - Klijent postavlja nove attribute za aktivne.
- K → S: Izveštaj o kraju slanja šifrovan aktivnim atributima (`Finished`).
- S → K: Server šalje svoje attribute i izveštaj o kraju slanja šifrovan novim atributima.

SSL Handshake

- Kada SSL protokol za rukovanje identifikuje server i/ili klijent i dogovori načine šifrovanja kažemo da je uspostavljena **sesija** (engl. *session*).
- **Atributi kojima je opisana sesija** se dogovaraju prilikom uspostavljanja sesije (engl. *handshake*):
  - Identifikator sesije.
    - Niz bajtova koji ugovaraju klijent i server i koji jedinstveno identifikuje tu sesiju.
  - Potvrda entiteta.
    - Ako je sesija uspostavljena bez identifikacije klijenta i servera, atribut je NULL.
  - Algoritam kompresije.
    - Ako se kompresija ne obavlja, atribut je NULL.
  - Kriptografski algoritmi (algoritam za simetrično šifrovanje i jedna heš funkcija).
  - Zajednička tajna.
    - Koristi se za generisanje simetričnih ključeva i izračunavanje MAC vrednosti.
  - Proširivost.
    - Oznaka koja pokazuje može li se unutar date sesije uspostaviti nova veza.

SSL Handshake

- Često klijent i server žele paralelno da uspostave više sesija.
  - Primer: prenos datoteke i čitanje sadržaja Web stranice.
- Zato je omogućeno da se unutar jedne sesije uspostaviti više **veza** (engl. *connection*).
- **Atributi SSL veze** su:
  - Slučajne vrednosti klijenta i servera.
    - Koriste se za šifrovanje i moraju biti različite.
  - Serverova i klijentova MAC tajna.
    - Koriste se za identifikaciju poruka koje šalje server, odnosno klijent.
  - Serverov i klijentov simetrični ključ.
    - Ključ kojima server šifruje, a klijent dešifruje poruke, i obrnuto.
  - Redni brojevi poruka.
    - I klijent i server moraju da vode računa o rednim brojevima poslatih i primljenih poruka.
    - Ako se u toku veze promene načini šifrovanja, redni brojevi se postavljaju na nulu.
    - Promenom atributa sesije i veze za vreme njihovog trajanja postiže se **viši nivo zaštite**.

Obnavljanje SSL sesije

- Klijent i server imaju mogućnost da nastave razgovor ukoliko su ranije već komunicirali.
- Time se preskače provera verodostojnosti i dogovaraju se samo nužni novi atributi.

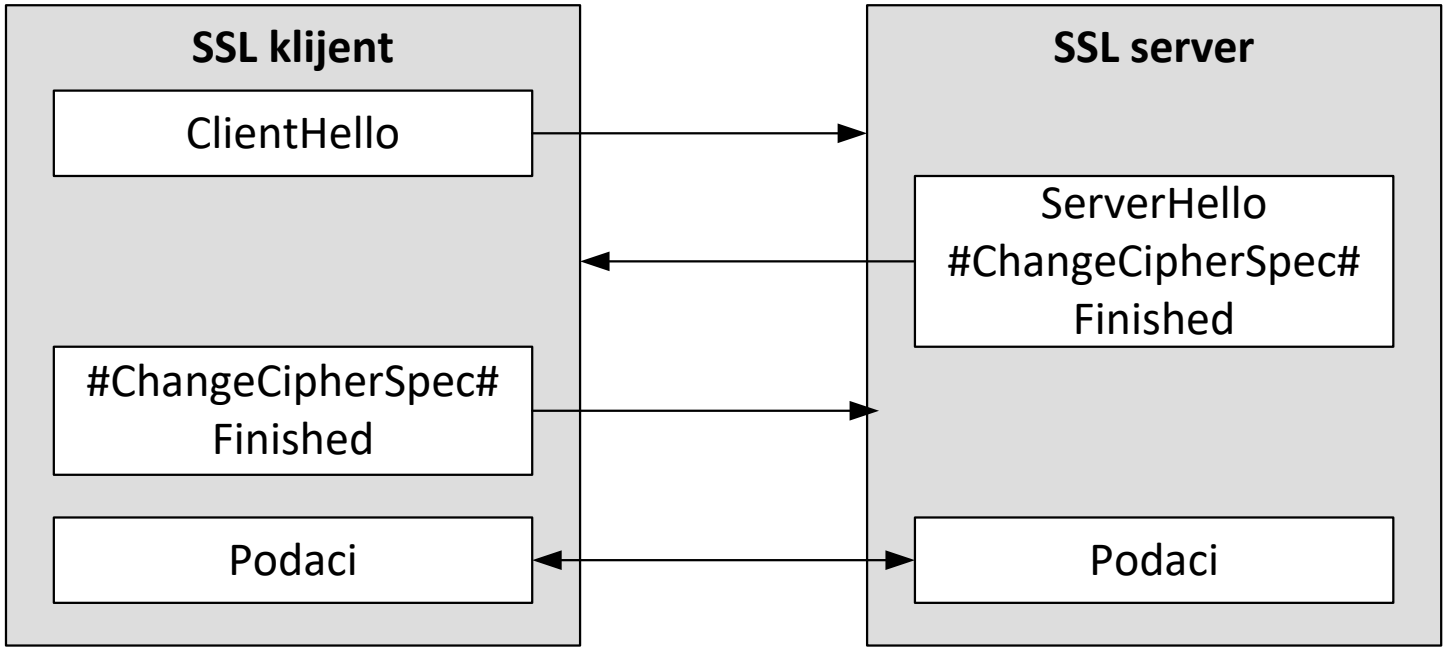

SSL Record

- Na strani **pošiljaoca** SSL protocol za zapise:
  - Prima podatke s višeg sloja.
  - Deli podatke na na blokove fiksne dužine.
    - Više poruka može biti spojeno u jedan fragment ili jedna poruka podeljena u više fragmenata.
  - Komprimuje fragmente (ukoliko je to dogovoreno).
  - Šiti fragmente simetričnim algoritmom (privatnost) i MAC algoritmom (integritet poruke),
  - Šalje poruku nižim slojevima.
- Na strani **primaoca** SSL protokol za zapise:
  - Dešifruje primljeni fragment.
  - Izračunava MAC vrednost i upoređuje je sa onom koju je generisao pošiljalac.
    - Ukoliko su ove MAC vrednosti identične, poruka se prihvata.
    - U suprotnom vraća se izveštaj o grešci.

SSL izveštaji

- Izveštaj je posebna vrsta poruka koju SSL koristi za osiguravanje ispravnog toka sesije.
- Dve vrste izveštaja:
- **Izveštaj o kraju veze**.
  - Služi za dogovor o kraju veze pre samog prekida veze.
  - Kraj može inicirati bilo koji učesnik.
- **Izveštaj o grešci**.
  - Ako jedan od učesnika ustanovi grešku prilikom komunikacije, obavestiće o tome sagovornika pomoću izveštaja o grešci.
  - Ako greška ugrožava sigurnost prenosa oba sagovornika istovremeno prekidaju vezu.
  - Komunikacija preko drugih veza unutar sesije može se nastaviti.
    - Neophodno je da se promeni identifikator sesije.

SSL izveštaji

- **Izveštaj o grešci**.
  - Neočekivana poruka.
    - Rezultuje prekidom veze (SSL sumnja na napad tipa fabrikovanje podataka).
  - Neispravna MAC vrednost.
    - Rezultuje prekidom veze (SSL sumnja na napad tipa izmena podataka).
  - Greška prilikom dekompresije.
  - Greška u fazi uspostavljanja sesije.
    - Pošiljalac nije u mogućnosti da se uskladi sa atributima zaštite koji su mu predloženi.
    - Rezultuje prekidom sesije (u ovom slučaju veze još nisu uspostavljene).
  - Greške vezane za sertifikate.
    - Nema sertifikata, nevažeći sertifikat, poništen sertifikat, …
  - Nevažeći parameter
    - Vrednost nekog atributa nalazi se van dozvoljenih vrednosti ili je nekonsistentna s ostalim vrednostima.
    - Rezultuje prekidom veze.

Protokol SSH i OpenSSH implementacija

- **Secure Shell** (SSH) je popularan protokol za šifrovanje komunikacionih kanala, koji se najčešće koristi za obezbeđivanje sigurnih sesija udaljenog prijavljivanja na sistem.
- **OpenSSH**.
  - Besplatna verzija SSH familije kriptografski zaštićenih mrežnih protokola.
  - Omogućava udaljeno prijavljivanje na sistem, pristup komandnoj liniji i prenos datoteka između računara.
- Serverska OpenSSH komponenta (`sshd`) osluškuje (podrazumevano na portu 22).
- Server odgovara shodno klijentskoj aplikaciji koja je poslala zahtev sa udaljenog računara:
  - Zahtev šalje `ssh` klijent.
    - OpenSSH server podešava pristup komandnoj liniji nakon autentifikacije.
  - Zahtev šalje `scp` klijent.
    - OpenSSH server pokreće servis sigurnog kopiranja datoteka nakon autentifikacije.

Protokol SSH i OpenSSH implementacija

- OpenSSH koristi nekoliko metoda autentifikacije:
  - lozinka,
  - kriptografski ključevi,
  - Kerberos tiketimi,
  - PAM moduli (poput OTPW).
- Autentifikacija pomoću ključeva:
  - Prednosti:
    - "*To be as hard to guess as a normal SSH key, a password would have to contain 634 random letters and numbers*."
    - Sprečavaju se napadi pogađanjem lozinki, uključujući i društveni inženjering!
  - Mane:
    - Možete prijaviti samo sa računara sa kog je prethodno dozvoljen SSH pristup.
    - Pristup nije moguć ukoliko slučajno obrišete ključ sa računara kom je dozvoljen pristup.
    - Šta ćemo da radimo ako zabranite lokalni login a ostane ključ?

IPSec

- **IPSec** (IP Security) je skup proširenja protokola IPv4 i integralni deo protokola IPv6.
- IPSec NIJE protokol.
  - To je skup protokola, algoritam i opšti okvir (engl. *framework*).
- IPSec obezbeđuje:
  - privatnost,
  - integritet,
  - proveru identita,
  - neporecivost.
- IPSec implementira sigurnosne mehanizme mrežne komunikacije na mrežnom sloju OSI referentnog modela (Internet sloj TCP/IP skupa).
  - Upotreba IPSec protokola transparentna je za više slojeve skupa protokola TCP/IP.
  - To znači da aplikacije koriste ove usluge bez obzira na svoju funkcionalnost.
- Primena: povezivanje udaljenih ogranaka firme sa centralom sigurnom vezom preko javnih (nesigurnih) mreža, siguran pristup sa udaljenih lokacija preko javne mreže, itd.

IPSec

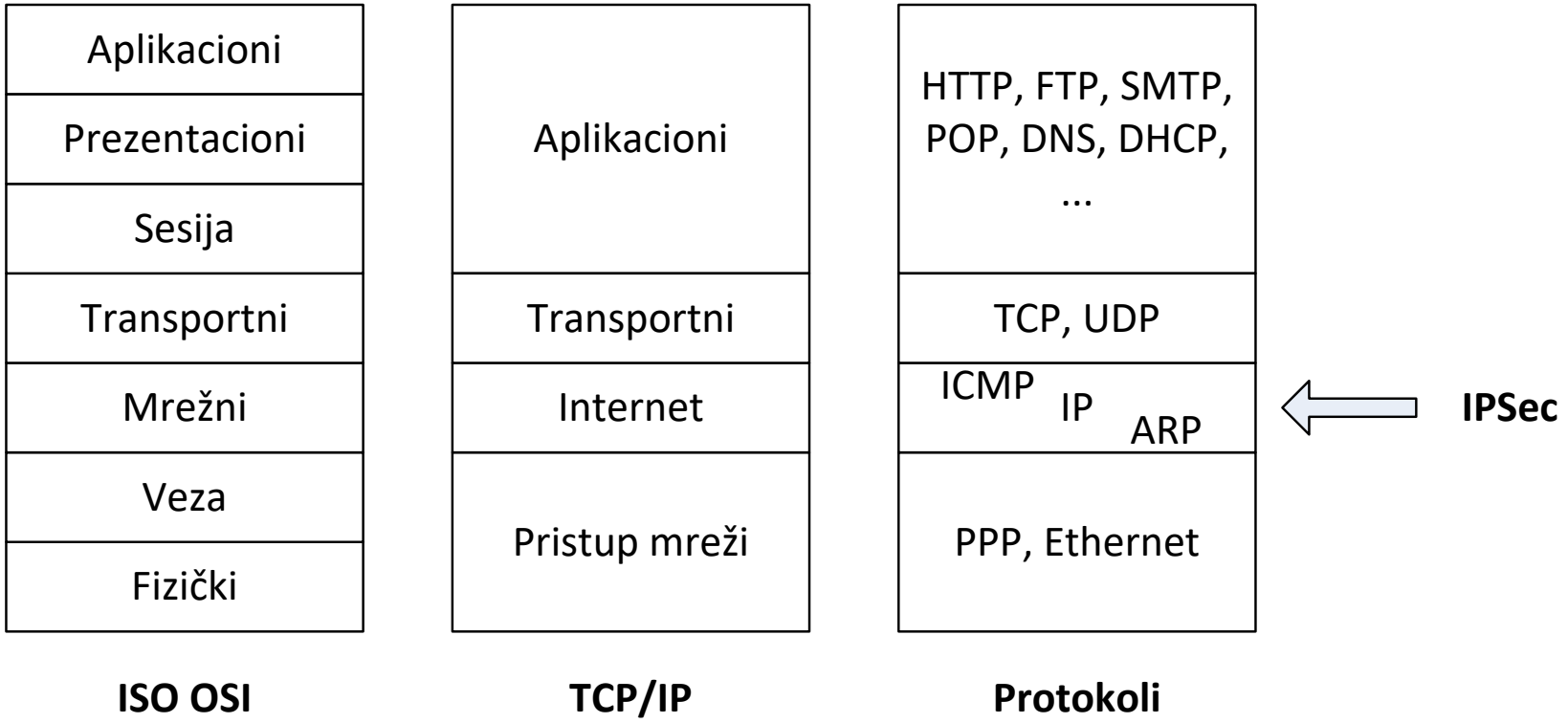
Aplikacioni
Prezentacioni
Sesija
Transportni
Mrežni
Veza
Fizički
ISO OSI
Aplikacioni
Transportni
Internet
Pristup mreži
TCP/IP
HTTP, FTP, SMTP, POP, DNS, DHCP, ...
TCP, UDP
ICMP IP ARP
PPP, Ethernet
Protokoli
IPSec

IPSec režimi rada

- **Prenosni režim** (engl. *transport mode*).
  - Šifruju se samo podaci a IP zaglavlja ostaju u obliku otvorenog teksta.
  - Zaglavlja viših slojeva (na primer, sloja aplikacije) su šifrovana.
  - Potrebno je da obe krajnje tačke komunikacije (izvor i odredište) podržavaju IPSec.
  - U ovom načinu rada adrese izvorišta i odredišta poruka su vidljive (napadač može delimično da analizira mrežni saobraćaj).
- **Tunelovanje** (engl. *tunnel mode*).
  - Potpuno siguran prenos preko javnih ili privatnih mreža.
  - Tunel = klijent + server (koji su konfigurisani da koriste IPSec tunelovanje).
  - Enkapsulacija i šifrovanje kompletnih IP paketa.
    - Šifrovani podaci se spajaju sa odgovarajućim nešifrovanim IP zaglavljima.
    - Formiraju se IP paketi koji se na kraju tunela dešifuju i oblikuju u IP pakete namenjene krajnjem odredištu.

IPSec protokoli

- IPSec se implementira pomoću dva međusobno nezavisna protokola.
- **AH** (*authentication header*) obezbeđuje usluge:
  - integriteta,
  - provere identiteta,
  - neporecivosti.
- **ESP** (*encapsulated security payload*) osim toga obezbeđuje i privatnost podataka.
- Oba protokola, AH i ESP, modifikuju standardni oblik IP paketa.

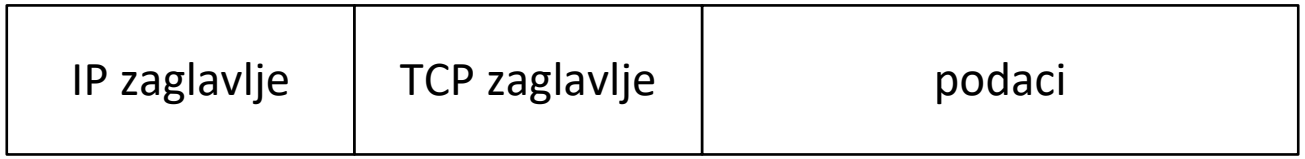

Protokol AH

- Obezbeđuje usluge provere identiteta, integriteta i neporecivosti IP paketa ali ne i privatnost.
- Protokolom je definisano zaglavlje koje se smešta između IP zaglavlja i podataka koji slede.
- Specifičnost AH je u tome što ne enkapsulira podatke protokola kojima pruža uslugu.

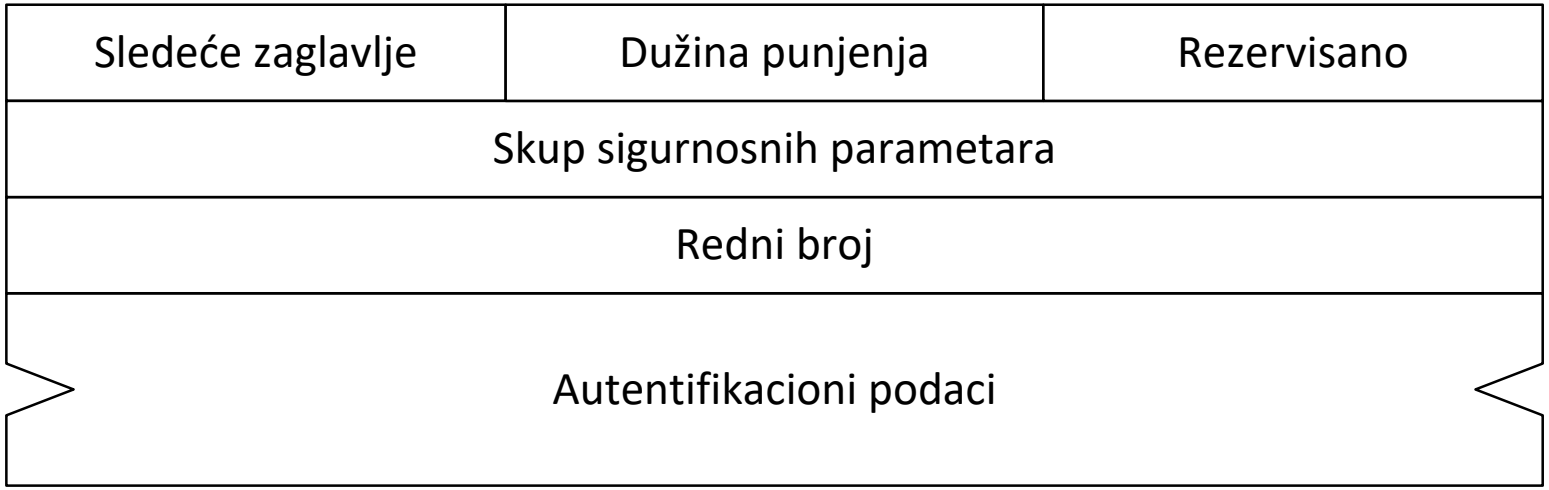

AH zaglavlje

Protokol ESP

- Obezbeđuje usluge provere identiteta, integriteta, neporecivosti i privatnosti podataka.
- Definiše ESP zaglavlje koje se u IP paket smešta posle IP zaglavlja, enkapsulira sve podatke protokola višeg sloja i dodaje završni slog u koji se mogu smestiti podaci za proveru identiteta.

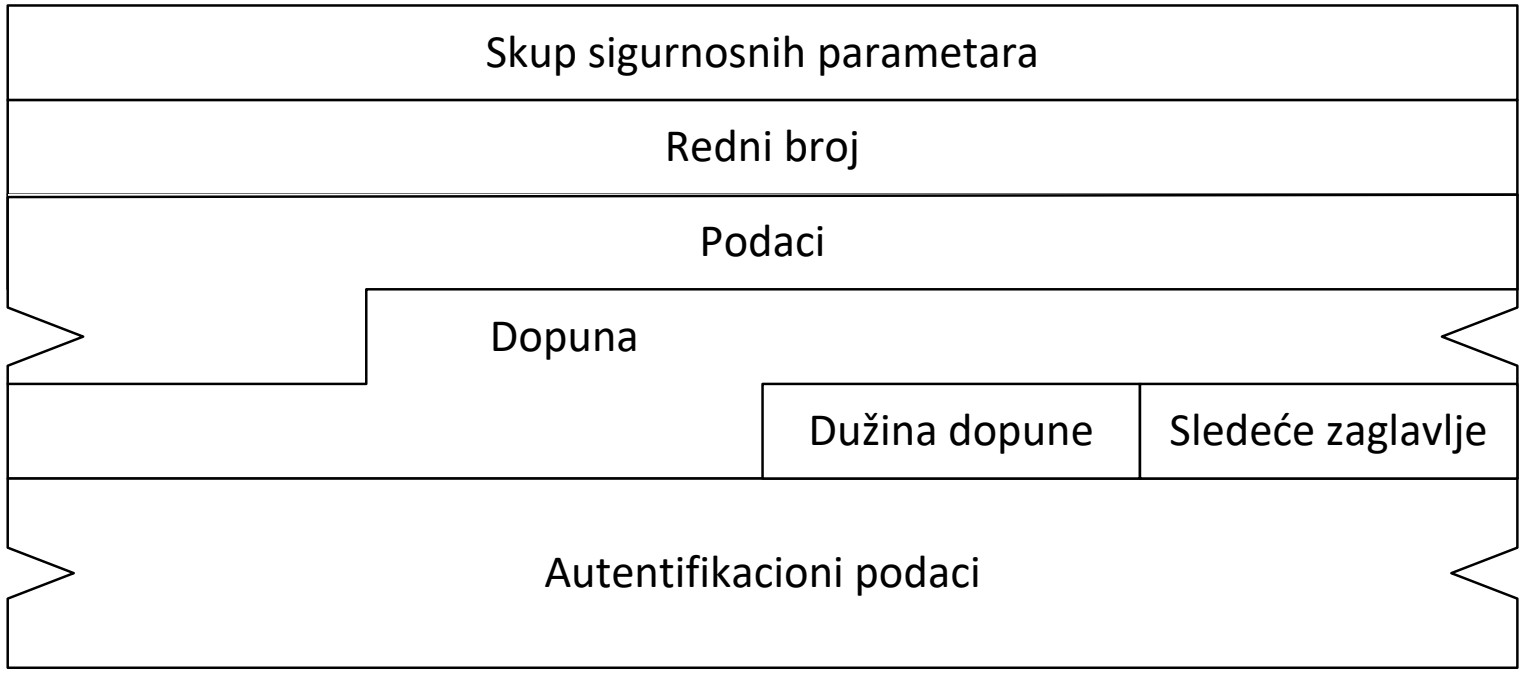

ESP paket

AH u transportnom režimu rada

- Polje „protokol“ u IP zaglavlju sadrži vrednost 51 (AH).
- Polje „sledeće zaglavlje“ u AH zaglavlju sadrži vrednost koja odgovara protokolu višeg sloja čiji su podaci enkapsulirani (na primer, 6 za TCP segment).
- Obezbeđuje se provera identiteta, integritet i neporecivost celog IP paketa.

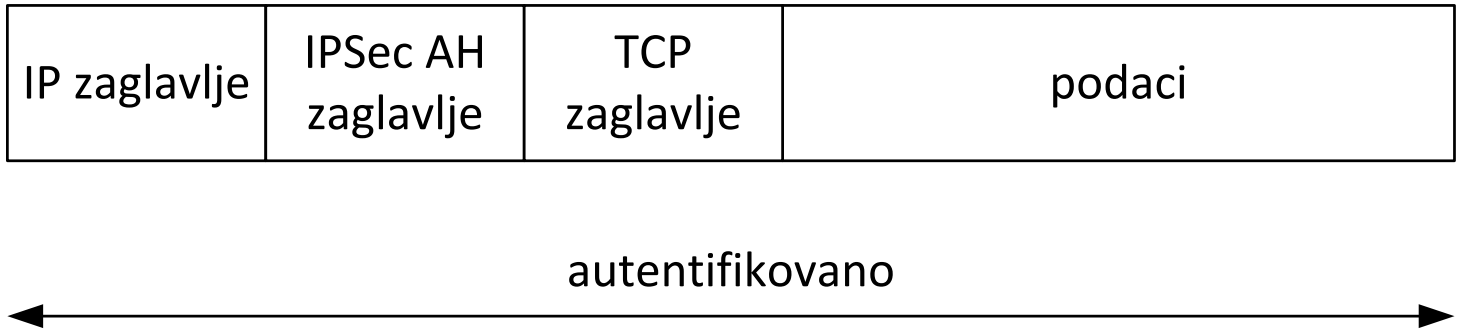

ESP u transportnom režimu rada

- Polje „protokol“ u IP zaglavlju sadrži vrednost 50 (ESP).
- Polje „sledeće zaglavlje“ u ESP zaglavlju ima funkciju istu kao i u AH zaglavlju.
- Ukoliko je u skupu sigurnosnih parametara specificirana i provera identiteta dodaje se polje „podaci za proveru identiteta“.
- Obezbeđuje se integritet, proveru identiteta, neporecivost i privatnost podataka.

ESP + AH u transportnom režimu rada

- Polje „protokol“ u IP ima vrednost 51 (AH).
- AH zaglavlje, polje „sledeće zaglavlje“ sadrži vrednost 50 (ESP).
- ESP zaglavlje, polje „sledeće zaglavlje“ sadrži vrednost koja označava protokol višeg sloja.
- AH obezbeđuje integritet, proveru identiteta i neporecivost celog IP paketa.
- ESP obezbeđuje privatnost podataka, i opciono integritet, proveru identiteta i neporecivost podataka i ESP zaglavlja.

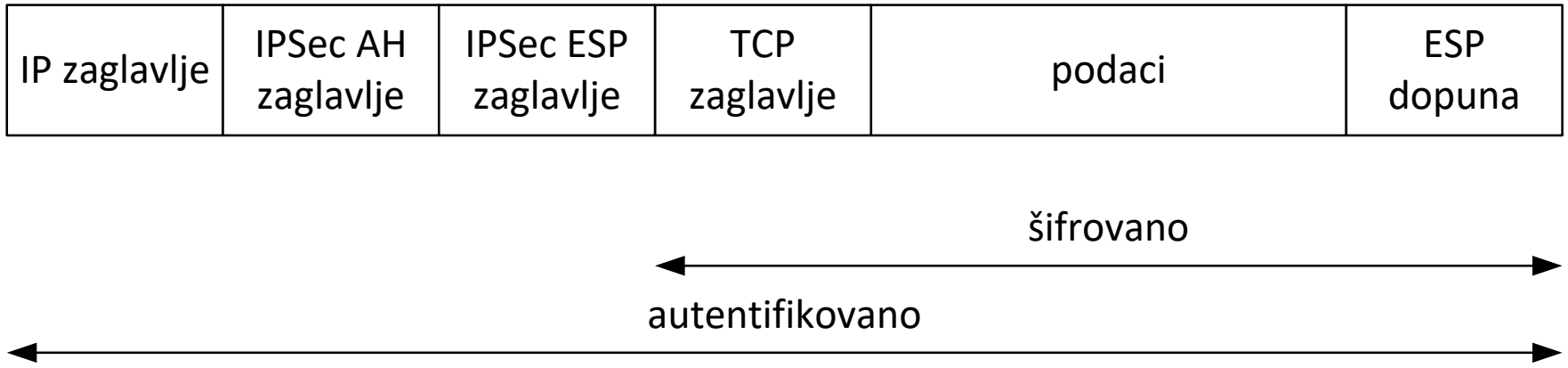

Tunelovanje

- IPSec služi za uspostavljenje sigurne komunikacije između **mrežnih prolaza** (engl. *gateway*) na udaljenim mrežama (tzv. *gateway-to-gateway*).
- Time se uspostavlja **VPN mreža** (engl. *Virtual Private Network*) između udaljenih lokacija.
  - Krajnji entiteti u komunikaciji ne moraju da podržavaju IPSec.
  - Za njih je komunikacija transparentna jer sve operacije obavljaju mrežni prolazi.
  - Mrežni prolazi predstavljaju krajnje tačke sigurnog komunikacionog kanala.
  - Oni formiraju siguran tunel kroz nesiguran medijum (Internet).
- Tunelski način rada moguć je i u komunikaciji računar-računar ili računar-mrežni prolaz.
  - Tada krajnji entiteti (odnosno entitet) moraju podržavati IPSec.

Tunelovanje

- Pri tuneliovanju se formira nov IP paket koji **enkapsulira kompletan originalni IP paket**.
- Dva entiteta komuniciraju na sledeći način:
  - Pošiljalac formira IP paket i šalje ga preko lokalne mreže lokalnom mrežnom prolazu.
  - Mrežni prolaz enkapsulira originalni IP paket u nov paket i formira odgovarajuća AH, odnosno ESP zaglavlja.
  - Paket se šalje preko uspostavljenog tunela do mrežnog prolaza na udaljenoj mreži.
  - Drugi mrežni prolaz uklanja dodatna zaglavlja, po potrebi dešifruje paket i provera njegov integritet.
  - Originalni IP paket se isporučuje odredištu.

Tunelovanje

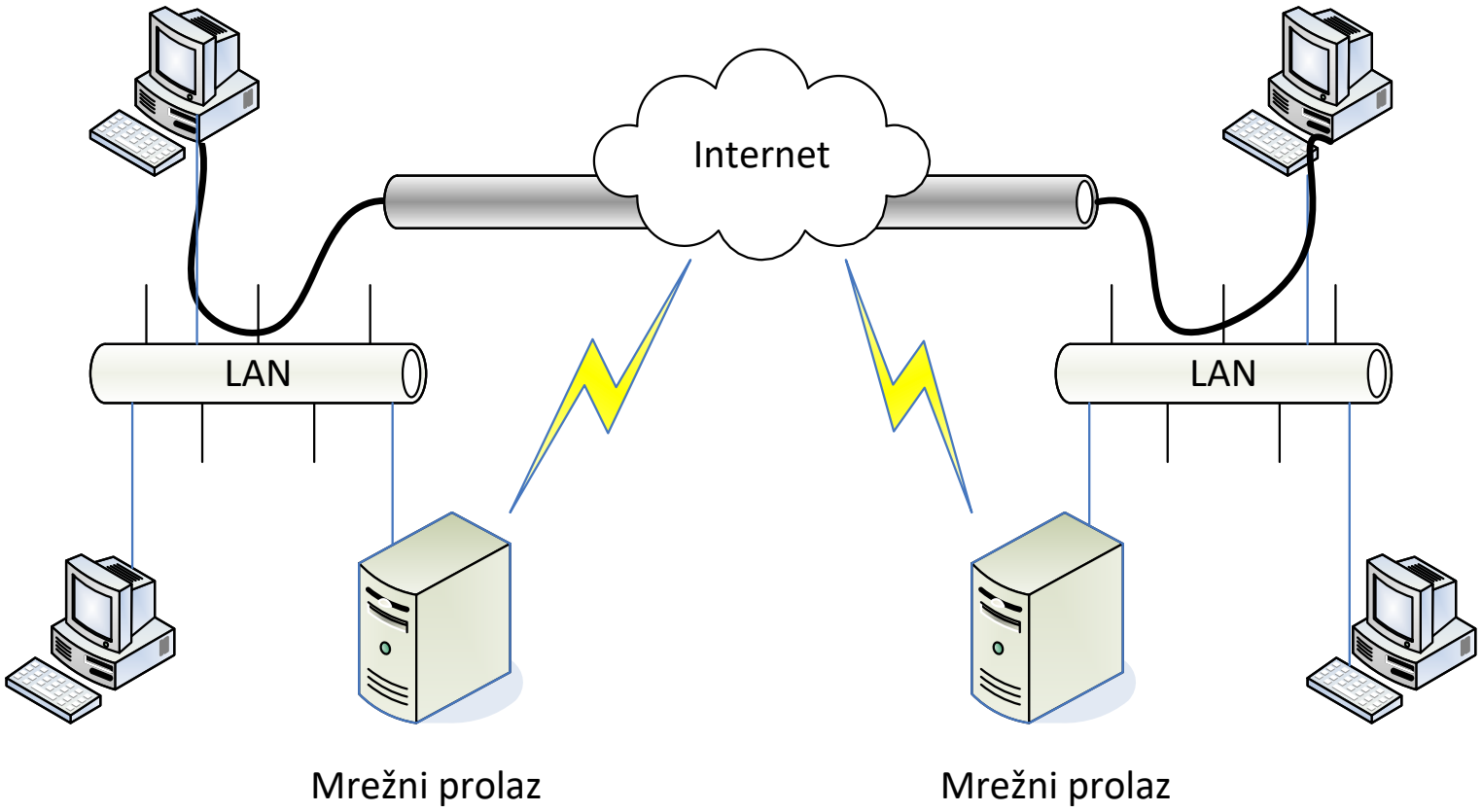

AH i ESP u režimu tunelovanja

- NAPOMENA: kombinacija AH i ESP u tunelskom režimu rada nije predviđena.

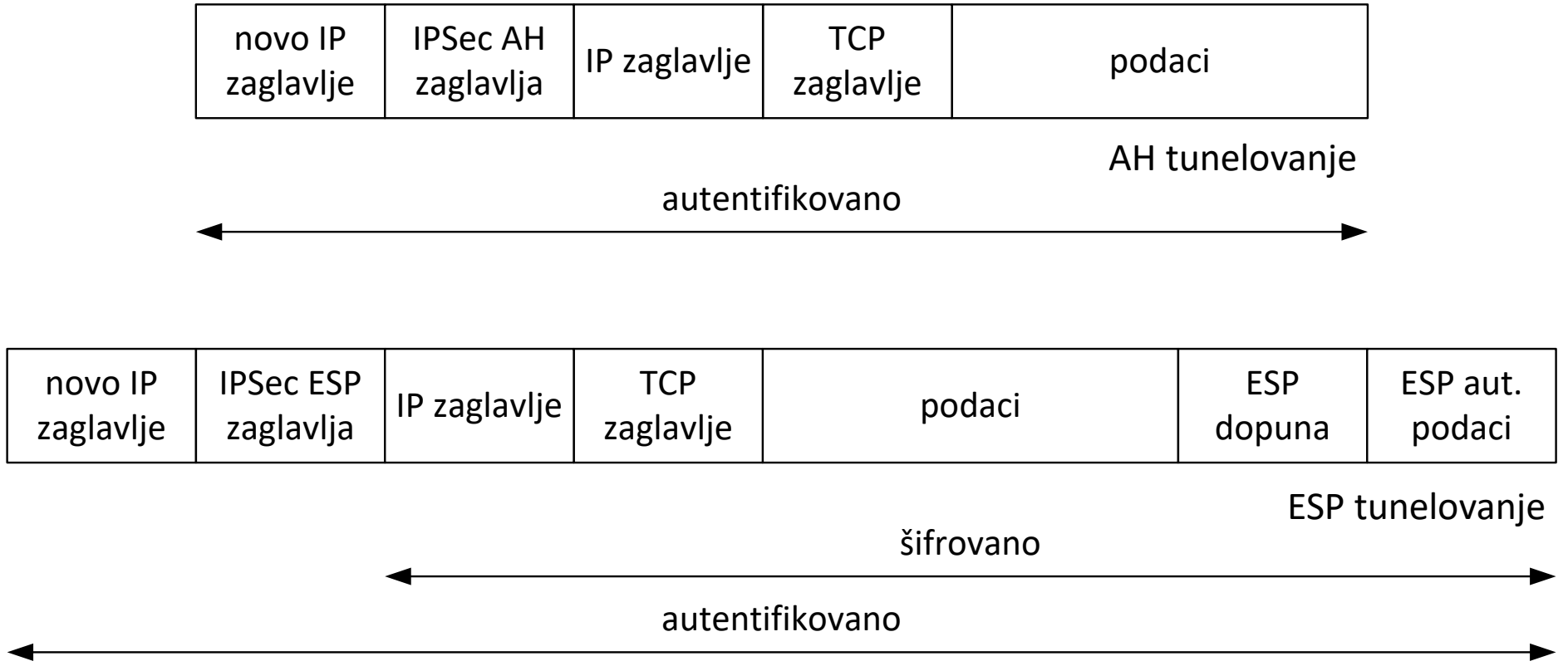

Uspostavljanje IPSec komunikacije

- IPSec ne sadrži mehanizam za uspostavljanje komunikacije i ne specificira konkretne kriptografske algoritame koji će se koristiti u IPSec komunikaciji.
- Neophodno je da entiteti koji žele da komunikaciju pomoću IPSec protokola dogovore skup sigurnosnih parametara komunikacije (engl. ***Security Association***, **SA**):
  - Kriptografske metode koje će se koristiti
  - Način provere identiteta strana u komunikaciji
  - Razmena kriptografskih ključeva potrebnih za tako dogovorenu komunikaciju.
- Postoji nekoliko načina za uspostavljanje IPSec komunikacije:
  - Teoretski je moguće ručno podešavanje skupa sigurnosnih parametara (neprihvatljivo!)
  - **ISAKMP** (*Internet Security Association and Key Management Protocol*)
  - **IKE** (*Internet Key Exchange*).
    - Implementiran kombinovanjem postojećih protokola: ISAKMP, Oakley i SKEME.
    - Sastoji se od dve osnovne faze:
    - Uspostavljanja IKE SA skupa sigurnosnih parametara.
    - Uspostavljanja IPSec SA skupa sigurnosnih parametara korišćenjem IKE SA.

Protokoli za proveru identiteta

- **Provera identiteta** je sigurnosna usluga kojom se od svakog korisnika zahteva da se predstavi sistemu pre nego što nešto uradi.
- Cilj provere identiteta je da obezbedi odgovarajući mehanizam pomoću koga će se potvrditi da je objekat (neko ili nešto) zaista „ono za šta se izdaje“.
- Provera identiteta korisnika je veoma značajna sigurnosna usluga!
- Međutim, da bi bila praktično upotrebljiva, mora da zadovolji još neke uslove:
  - jednostavnost upotrebe i održavanja,
  - finansijsku isplativost.
- Na primer, iris skeneri nude visok nivo sigurnosti, ali su skupi i zbog toga još uvek nisu široko rasprostranjeni kao mehanizmi za proveru identiteta.

Kerberos

- **History lesson**:
- Kerber (*Κέρβερος*) – što znači demon iz jame – u grčkoj mitologiji predstavlja troglavog psa čuvara ulaza u podzemlje (Had).

Kerberos

- Jedan od najpoznatijih protokola za proveru identiteta korisnika.
- Centar za distribuciju ključeva, poput mitskog bića, ima tri „glave“:
  - bazu,
  - server za proveru identiteta,
  - server za izdavanje karata.
- Prijavljivanje tipa „**prijavi-se-samo-jednom**“ (engl. *Single Sign On*):
  - jednom se prijavi na sistem,
  - nakon toga, imaš pristup resursima u skladu sa svojim ovlašćenjima.
- Razrešava se problem upravljanja velikim brojem korisničkih naloga i lozinki, a smanjuje se i vreme potrebno za pristup pojedinačnim servisima
- Kerberos korisničke lozike nikad ne šalje preko mreže u obliku otvorenog teksta, što ga čini otpornim na pasivne napade tipa prisluškivanja i analize mrežnog saobraćaja.

Kerberos: osnovni pojmovi i koncepti

- Svaki **entitet** (korisnik, računar, server ili mrežni servis) opisan je odgovarajućim **imenom** u bazi KDC servera.
- Ovo ime čini **deo principala** koji jednoznačno identifikuje entitet u Kerberos sistemu.
- Struktura principala: `identity/instance@realm`.
  - `identity` (obavezno polje). Opisuje ime Kerberos entiteta.
  - `instance` (polje nije obavezno).
    - U slučaju principala koji opisuju mrežne servise: polje sadrži ime računara na kom je servis pokrenut (tako se razlikuju dva ista servisa pokrenuta na različitim računarima).
    - U slučaju korisničkih naloga ovo polje može da opiše grupu kojoj korisnik pripada.
  - `realm` (oblast, obavezno polje) – jedinstveni domen definisan za svaku za zasebnu instalaciju Kerberos sistema.
    - Opisuje sistem i razgraničava ga od bilo kog drugog Kerberos okruženja.
    - Najčešće odgovara DNS imenu domena organizacije ali se označava velikim slovima.
    - Primer: oblast za DNS domen `viser.edu.rs` označava se kao `VISER.EDU.RS`
- Ovim je omogućeno jednoznačno definisanje i korišćenje svih entiteta u Kerberos okruženju.

Kerberos: osnovni pojmovi i koncepti

- Primeri Kerberos pricipala u hipotetičkoj Kerberos oblasti VISER.EDU.RS:
  - Korisnik nmacek koji je član grupe webadmin
    - `nmacek/webadmin@VISER.EDU.RS`
  - SSH servis na računaru server.viser.edu.rs
    - `ssh/server.viser.edu.rs@VISER.EDU.RS`
  - Računar nicotine.viser.edu.rs
    - `novilaptop/nicotine.viser.edu.rs@VISER.EDU.RS`

Centar za distribuciju ključeva

- KDC server je entitet kome svi veruju i kome se svi obraćaju za potrebe provere identiteta.
- Sadrži tri komponente najčešće integrisane u jednom servisu koji se izvršava na serveru.
- **Baza principala**.
  - Sadrži sve principale Kerberos oblasti sa odgovarajućim tajnim ključevima.
  - Konkretna implementacija baze zavisi od operativnog sistema koji se izvršava na serveru.
    - Linux KDC $\rightarrow$ podaci se čuvaju u okviru LDAP baze.
    - MS Windows Server KDC $\rightarrow$ podaci se čuvaju u Aktivnom Direktorijumu.
  - Baza sadrži tajne ključeve svih entiteta!
    - Kompromitovanje baze ugrožava sigurnost celog Kerberos Sistema.
- **Server za proveru identiteta** (engl. *Authentication Server*, AS).
  - Izdaje *Ticket Granting Ticket* kartu klijentima koji žele da se prijave na sistem.
  - TGT karta se generiše prilikom prijavljivanja na sistem.
  - Klijentima daje pravo da kasnije traže karte za pristup raznim mrežnim resursima.
- **Server za dodelu karata** (engl. *Ticket Granting Server*, TGS).
  - TGS izdaje karte za pristup mrežnim resursima.

Centar za distribuciju ključeva

- KDC mora biti stalno dostupan kako bi sistem normalno funkcionisao.
- Ukoliko server otkaže (na primer, usled kvara):
  - Nijedan entitet ne može da se prijavi u sistem.
  - Ne mogu da se koriste mrežni servisi u Kerberos sistemu.
- Ulogu centra za distribuciju ključeva može obavljati više servera.
- Time se obezbeđuje neprekidno funkcionisanje sistema u slučaju otkaza jednog servera.
  - Osim **primarnog** (*master KDC*) uvodi se jedan ili više **sekundarnih** KDC servera (*slave KDC*).
  - Sekundarni KDC će preuzeti ulogu u slučaju nedostupnosti primarnog servera.
- U ovom slučaju važno je obezbediti **sinhronizaciju** svih KDC servera u sistemu!
  - Primer: MIT implementacija sekundarnih servera.
    - Sekundarni KDC serveri sadrže kopiju podataka sa primarnog KDC servera.
    - Nad kopijom imaju samo pravo čitanja.
    - Mogu izdavati karte korisnicima (prijavljivanje na sistem i pristup resursima)
    - Sve promene u bazi mogu obaviti isključivo na primarnom serveru.

Kerberos karte

- Svaka Kerberos karta sadrži sledeće podatke:
  - ime principala koji zahteva pristup,
  - ime principala za koji se traži pristup,
  - vremensku oznaku (engl. *timestamp*),
  - tok važenja karte,
  - listu IP adresa s kojih je moguća upotreba karte,
  - tajni ključ za komunikaciju sa traženim resursom.
- Vremenska oznaka i rok važenja karte su parametri koji obezbeđuju dodatni nivo sigurnosti komunikacije!
  - Ovi vremenski parametri štite sistem od **napada ponavljanjem**.
  - Sprečava se scenario po kome neovlašćeni korisnik najpre presreće i „snima“ mrežni saobraćaj a zatim ga ponavlja i ostvaruje pristup resursu ili sistemu.

Kako se odvija komunikacija?

- Kerberos je najvećim delom zasnovan na Needham-Schroeder protokolu za proveru identiteta.
- Kasnije su dodate funkcionalnosti koje sprečavaju napad „čovek u sredini“ na N-S protokol.

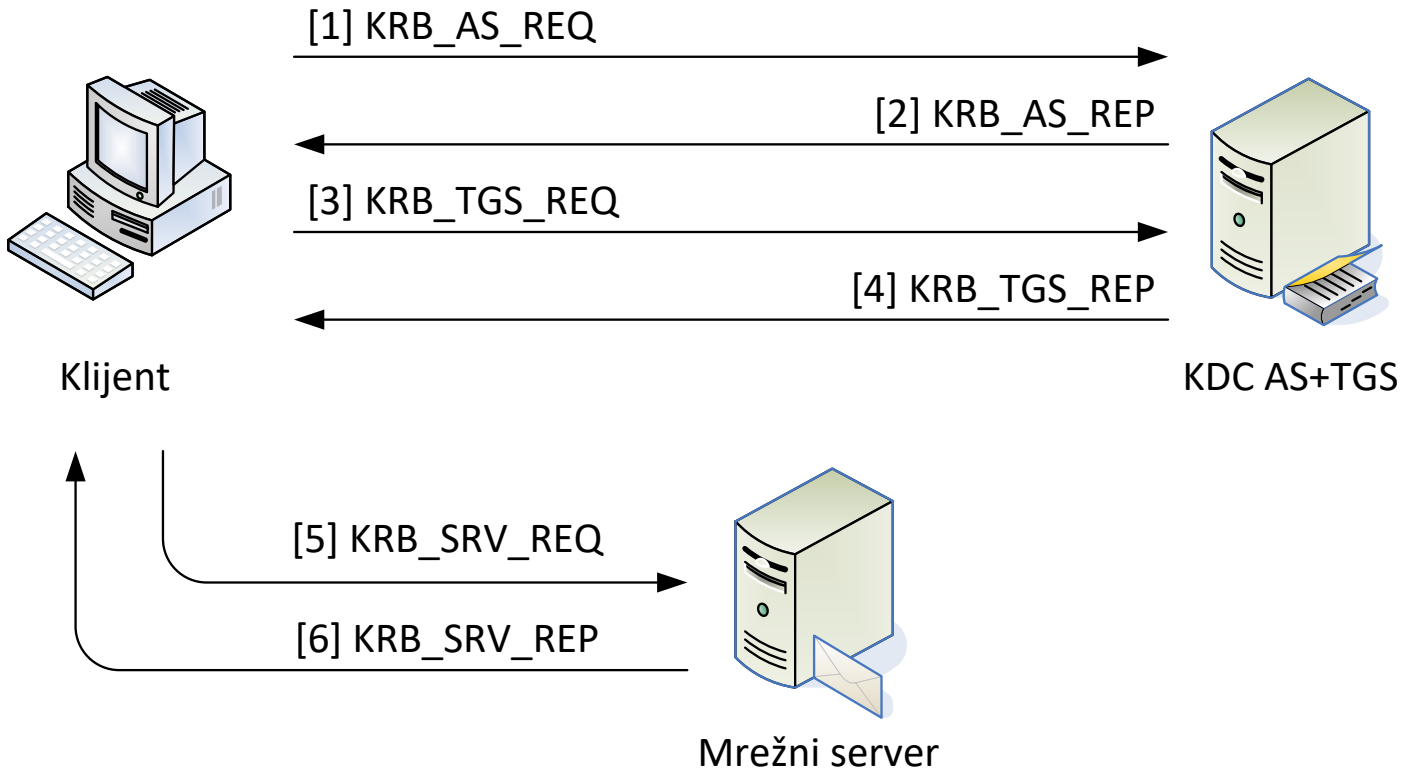

Kako se odvija komunikacija?

- **KRB_AS_REQ zahtev** (klijent → KDC AS).
- Postupak provere identiteta klijenta.
- Ova poruka se šalje u obliku otvorenog teksta i sadrži:
  - ime principala Kerberos klijenta koji inicira zahtev,
  - vremensku oznaku (lokalno vreme na strani klijenta u momentu generisanja zahteva),
  - ime principala TGS servera,
  - traženo vreme trajanja karte.

Kako se odvija komunikacija?

- **KRB_AS_REP odgovor** (KDC AS → klijent).
- AS server proverava da li navedeni klijentski principal postoji u bazi podataka.
  - Ako principal ne postoji zahtev se odbija.
  - Ako principal postoji server proverava vremensku oznaku na zahtevu.
  - Server računa razliku između vremenske oznake i lokalnog vremena.
    - Ako je razlika van okvira zahtev se odbija a klijentu se šalje poruka o grešci.
    - Ako je razlika u okvirima server vraća klijentu odgovor šifrovan tajnim ključem.
      - Tajni ključ je poznat samo KDC serveru i tom korisniku.
- KRB_AS_REP odgovor sastoji se od dva dela.
- **Prvi deo KRB_AS_REP** odgovora.
- Šifrovan je tajnim ključem klijenta (engl. *client key*) i sadrži:
  - ključ sesije za komunikaciju sa TGS serverom (engl. *client-TGS session key*) – klijent nakon dešifrovanja dela primljenog odgovora kešira ovaj ključ,
  - ime principala TGS servera,
  - vreme trajanja karte.

Kako se odvija komunikacija?

- **Drugi deo KRB_AS_REP** odgovora.
- Sadrži TGT kartu šifrovanu tajnim ključem koji dele KDC AS i TGS server (engl. *TGS key*).
  - Ovaj deo poruke klijent ne može da dešifruje.
  - Klijent kešira šifrovanu TGT kartu i koristi prilikom slanja zahteva za pristup resursima.
- Šifrovana TGT karta sadrži:
  - ključ sesije za komunikaciju sa TGS serverom (engl. *client-TGS session key*),
  - ime principala Kerberos klijenta,
  - vreme trajanja karte i vremensku oznaku KDC servera,
  - IP adresu klijenta koja se dobija iz inicijalnog AS_REQ zahteva.
- NAPOMENA:
  - TGT karta se generiše prilikom prijave korisnika u sistem.
  - Kada TGT karta istekne klijent mora da zatraži novu TGT kartu od AS servera.
    - Mora da generiše nov KRB_AS_REQ zahtev.

Kako se odvija komunikacija?

- **KRB_TGS_REQ** (klijent → KDC TGS).
- Klijent koji želi da pristupi nekom resursu šalje zahtev koji sadrži:
  - ime principala resursa kom klijent želi da pristupi,
  - traženo vreme trajanja karte,
  - TGT kartu keširanu u prethodnom koraku,
  - autentifikator (obezbeđuje jedinstvenost svakog zahteva za pristup resursu i potvrđuje da korisnik ima tajni ključ sesije dogovoren u prethodnim fazama komunikacije).

Kako se odvija komunikacija?

- **KRB_TGS_REP** (klijent → KDC TGS).
- KDC TGS formira odgovor sa novim ključem sesije (engl. *client-service session key*).
- Ovaj ključ klijent koristi za razmenu poruka sa resursom za koji traži pristup.
- **Prvi deo poruke** je šifrovan ključem client-TGS session ključem i sadrži:
  - ime principala resursa kom klijent želi da pristupi
  - vreme trajanja karte
  - ključ sesije za razmenu poruka sa resursom kom klijent želi da pristupi.
- **Drugi deo poruke** je TGS karta za pristup resursu šifrovana tajnim ključem koji dele KDC server i resurs (*service key*) kom klijent traži da pristupi:
  - **ključ sesije** za razmenu poruka sa resursom kom klijent želi da pristupi,
  - ime principala klijenta,
  - vreme trajanja karte i vremensku oznaku KDC servera,
  - IP adresu klijenta.
- Klijent dešifruje primljenu poruku *client-service session* ključem
- Klijent kešira TGS kartu i novi ključ sesije.

Literatura

1. D. Pleskonjić, N. Maček, B. Đorđević, M. Carić (2007): Sigurnost računarskih sistema i mreža. Mikro knjiga, Beograd.
2. M. Stamp (2006): Information Security. John Wiley and Sons.

Hvala na pažnji

Pitanja su dobrodošla.